

YAŞAM UNSURLARININ KÜLTÜR ÖGESİ HÂLINE GETİRİLMESİ – JAPONYA ÖRNEĞİ–

TEKMEN, Ayşe Nur*
TÜRKİYE/TURPIA

ÖZET

Dil kültürün aynası, kültür ise bir toplumun ortak algılayış tarzının yansımasıdır. Japon kültürünün oluşturulması ve korunması sürecinde iki unsurun varlığından söz edilebilir. Bunlar *kata* ve *dildir*. *Kata* kültürel ögenin en temel biçimlerini barındırırken, dil kültürün barındırdığı düşünceyi dile getirir.

Huizinga, ‘Homo Ludens (Oyuncu İnsan) olarak adlandırdığı kitabında oyunun kültür ve toplum hayatındaki önemine işaret etmektedir. Japon kültür yapılına bakıldığında, oyun (eylem) içerikli kültür öğelerinin hem Japonya’nın dışarıda tanıtımı, hem toplumsal iç yapının korunması ve sağlanması, hem de ülkeler arasında iletişimde empati ilişkisi oluşturulmasında oynadığı rolün önemi bu konuşmanın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Japonya, kültür, eğitim, toplum.

ABSTRACT

Language is mirror of culture. Culture is reflection of the common sense of the society which it belongs. We can talk about two elements effecting to build and protect the basic concept of the Japanese culture. These are *kata* and language. *Kata* gives basic the rules and language shapes and keeps the basic thought ‘*dō*’ of the culture.

Huizinga calls human as ‘Homo Ludens’ which means ‘man the player’. He mentions that play has an important place in culture and social life. We can say that the presentation and effect of Japanese culture and is a good example.

Key Words: Japan, culture, education, society.

Kültür Sözcüğünün Temel Kullanım Alanı

Kültür, TDK’nin hazırladığı **Güncel Türkçe Sözlük**’te altı alt başlık olduğu görülmektedir.¹ İngilizcedeki *Culture* sözcüğünün ise 10’u isim, 2’si eylem

*Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ 1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin:

olmak üzere 12 alt başlık altında anlam açıklaması yapılmıştır.² Japonca *Kōjien* sözlüğünde *bunka*(kültür) ‘İnsanların doğal yaşantıları içinde oluşturdukları olgu ve düşüncelerin meyvesidir. Yemek, giyim, yaşam ortamı başta olmak üzere bilim, sanat, ahlak, politika gibi yaşam biçimlerinin yapı ve içeriği kapsar. Medeniyet ile hemen hemen aynı anlamda kullanılır. Batı dünyası ruhsal yaşam ile ilintili olan olgu kültür olarak adlandırıp, teknik gelişim anlamı güçlü olan medeniyet ile ayırt eder’.³ Biçiminde tanımlanmaktadır. Gökalp (1976), medeniyet ve kültür arasındaki farka değinmiş, medeniyeti maddesel gelişim, kültürü ruhsal varlık olarak ele almıştır. Üç ayrı dilde kavramsal çerçevesi ortaya konan ve diller arası sözlüklerde birbirlerinin sözcük karşılığı olarak yer alan ‘*culture*, kültür, *bunka*’ sözcüklerinin ait oldukları kültürü yansıtan sözcükler olarak farklılık gösterdiği görülmektedir. Ancak bu, sadece farklı diller, farklı kültürler arası oluşan bir durum değildir. Yine, birbirine yakın anlamda da olsa farklı bilim dallarının kültür sözcüğü kullanımında anlamsal farklılıkların ortaya çıktığı açıktır. William (1976), kültür sözcüğünün İngilizcedeki bir kaç

2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü:

3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi.

4. Bireyin kazandığı bilgi

5. Tanım.

6. *biyoloji* Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.

² 1. The quality in a person or society that arises from a concern for what is regarded as excellent in arts, letters, manners, scholarly pursuits, etc.

2. that which is excellent in the arts, manners, etc

3. A particular form or stage of civilization, as that of a certain nation or period: Greek culture.

4. development or improvement of the mind by education or training.

5. the behaviors and beliefs characteristic of a particular social, ethnic, or age group: the youth culture; the drug culture.

6. Anthropology. the sum total of ways of living built up by a group of human beings and transmitted from one generation to another.

7. Biology

a. the cultivation of microorganisms, as bacteria, or of tissues, for scientific study, medicinal use, etc.

b. the product or growth resulting from such cultivation.

8. the act or practice of cultivating the soil; tillage.

9. the raising of plants or animals, esp. with a view to their improvement.

10. the product or growth resulting from such cultivation. –verb (used with object)

11. to subject to culture; cultivate

12. Biology.

to grow (microorganisms, tissues, etc.) in or on a controlled or defined medium.
to introduce (living material) into a culture medium.

³ 人間が自然に手を加えて形成してきた物心両面の成果を言う。衣食住をはじめ、学問、芸術、道徳、宗教、政治など生活形成の様式と内容を含む。文明とほぼ同義で用いられることが多いが、西洋では人間の精神的な生活にかかわることを文化と呼び、技術的発展の強いニュアンスの強い文明と区別する。

karmaşık sözcükten biri olduğunu söyler.

Japon Kültür Antropoloğu Sofue Takao, Japoncadaki kültür sözcüğünün ‘insan ile hayvan arasındaki temel, belirgin farklılığın belirlenmesi için antropologların ortaya koyduğu bir kavram olduğunu belirtir. Japoncada kültür sözcüğü iki temel anlamı işaret eder.

1. Bilgi-eğitim açısından insanın farkı
2. İnsanın yaşam biçimi

Kültür Antropolojisi sözlüğüne (1987) göre Almanca *Kultur* sözcüğünde birinci anlam, İngilizce *culture* sözcüğünde ise ikinci anlam kuvvetlidir. Japonyada ise ikinci dünya savaşı öncesi birinci anlam, savaş sonrası ise ikinci anlamın kuvvetli olduğu belirtilmektedir.

Humboldt, “dünya görüşü (Weltanschauung)” savında ‘dil kültürün aynasıdır’ der (Akt.: Akarsu: 1998). Burada ‘kültür’ sözcüğü o dili konuşan toplumun düşünce, bilgi birliği yani ‘dünya görüşünü’ işaret etmektedir. Ortak dünya görüşü anlık değildir, tarihsel bir süreci gerektirir.

Tanpınar (1972: 54), ‘Asırların hazırladığı bu kadeh, olduğu gibi kalacak, içine dökülen her şeye kendi hususi lezzetini verecektir.’ der. Buradaki ‘bu kadeh’ kültürü işaret eder. İçine dökülen ‘her şey’ ise geleceğin getirdikleridir. Bu kültürün duragan değil enerjik olduğunu ve tarihsel oluşum, gelişim sürecinin hiç bitmediğini gösterir.

Bu çalışmada kültür, Türk Dil Kurumu Güncel **Türkçe Sözlük**’te yer alan 1, madde ‘*Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü*’ anlamı ağırlıklı olmak üzere, 2. madde ‘*Bir topluma ya da halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü*’ çerçevesi temel alınarak düşünülecektir. Kültür sadece toplumsal bir miras olarak değil, toplumsal yaşam süreci içinde edinilen ve geliştirilen yaşam biçimi olarak algılanmalıdır.

Kültür bir toplum içinde doğal ortamda oluşabileceği gibi, günümüzde, yitirmek istenmeyen toplumsal özelliklerin kültür unsur biçimine getirilerek korunması düşünülebilecek en iyi yollarından birisidir. Kültür öğeleri sadece toplumsal birlik düşüncesinin oluşması için önemli değildir. Yaşam Unsurlarını kültür ögesi haline getirilmesi ya da gelmesi aynı zamanda ülkenin tanıtımı, toplum yapısının tutulması, eğitim gibi çeşitli amaçların gerçekleşmesinde öneme sahiptir.

Kültürünün Sınıflandırılması

Kroeber ve Klunckholm (1952), kültür üzerine yapılan tanımları çözümlenmeye çalışmış ve bu tanımlardaki ayırdedici özelliklerini sayıcı-tanımlayıcı, tarihsel, düzgüsel, toplumsal-ruhsal, sosyal, yapısal olmak üzere altı başlık altında toplamıştır. Bu güne kadar bir çok araştırmacı, düşünür kültürü tanımlamaya çalıştıysa da kültür sözcüğünün tam anlamıyla tanımı yapılamamıştır. Tam olarak tanımlanamayan ya da çok geniş sınırları olan bir olgunun sınıflandırılması zordur. Japon kültürü, Türk kültürü gibi, bir toplumun özündeki yaşam ve davranış biçimini ele alan olguyu geleneksel kültür, düşün kültürü ya da popüler kültür olarak ana başlıklara ya da daha ayrıntılı alt başlıklara ayırmayı düşünebiliriz. Ancak, bir kültür ögesi hem geleneksel yapıyı, hem düşünsel yapıyı hem de popüler yapıyı içinde barındırabilir. Dolayısı ile bu çalışmada Japon kültürü öğeleri bir bütün içinde ele alınmış, bir şeyin kültür olması için

1. Yaşanarak öğrenilmesi ve nesilden nesile aktarılması gerekir.
2. Evsel olarak değil, toplum bazında yaşanması ya da yaşatılması gerekir.
3. Elinde bir değeri barındırması, insan yaşantısına bir katkısı bulunması topluma katkı sağlaması gerekir.

düşüncesi ile hareket edilmiştir.

Kültürel Öğelerin Topluma Katkısı

Yukarıda belirtilen üç ögeyi içinde barındıran kültür, bir toplumun benimsediği toplumsal davranış biçimlerini, değer yargılarını yansıtan araçtır. Kültürel öğelerin topluma katkısının temeli, bilgilendirme ve eğitimidir. Bir başka deyişle ortak paydanın oluşturulması ya da bireye belirli özelliklerin kazandırılması, belirli özelliklerin geliştirilmesidir.

Bu bildiride öncelikle *budō*yu (Savunma sanatlarını) temsilen *kendō* (Japon kılıç sanatı), *sadō* (çay töreni) topluma katkısı bulunan örnek kültürel öğeler olarak ele alınacaktır. Kendo ve sadō sözcüklerine bakıldığında *kendō* kılıç (□) ve yol (□), *sado* ise çay (□) ve yol (□) imlerinden oluşmaktadır. Yol imi ile biten *judō*, *karatedō*, *kadō* gibi daha başka sözcükler, kültür öğeleri de bulunmaktadır. Japon kültürüne birazcık aşına olan bir kişi bu etkinliklerin aslında bir öğreti olduğunu, yol sözcüğünün öğretiyi temsil ettiğini söyleyecektir.

Nitobe (2001), 'Bushidō' adlı kitabının ikinci bölümünde budizm, shinto, konfüçyanizm olmak üzere Japon savunma sanatlarına üç geleneksel düşüncenin etkisini belirtmektedir. Ona göre Bushidō bir din değildir. Ancak dinsel özellikleri kullanarak, Japonların ruhsal medeniyetini sürdürmesini sağlayan bir araçtır.

Okakura (1956) ise 'Cha no hon (Çayın kitabı)' adlı eserinde çay kültürünün

genel tanımını yaparken günlük hayatta tamamen sıradan bir eylem olan çay içmenin, en uç, sıra ışı sanatı olarak tanımlar.

Kültürün Oluşturulması

Kültürün oluşturulmasında, geliştirilmesinde ya da korunmasında iki önemli temel öğeden bahsedilebilir.

1. Kata
2. Dil

Kata için, eylemsel yönden, dil için ise düşünsel yönden kültürel öğeleri dillendiren, belirginleştiren araçtır diyebiliriz.

Şekil (Kata)

Kültürün nesilden nesile aktarılmasında *kata*, yani şekil, kalıp çok önemlidir. *Kata* temeli gösterir ancak, bu tek başına bir şekilcilik, gelişimin tamamen reddedilmesi anlamına gelmez. Japoncaya bakıldığında *kakikata*, *hanashikata*, *arukikata* gibi yazma, konuşma, yürüme şekli derken *kata* sözcüğünün kullanıldığını görülür. Yazmaktan yürümeye, paketlemeden katlama sanatı *origamiye* anahtar sözcük *katadır*.⁴ Her etkinliğin en temel özelliklerini gösteren biçimler vardır. Kata kültürü, kültürün oluşması, oluşturulması ve düşünsel etkinliklerin etkili olması ve korunmasında büyük öneme sahiptir.

Savunma sanatları, çiçek düzenleme sanatı, çay töreni gibi Japon kültürünün yurtdışında da yaygın olarak rastlanabilen yansımalarına bakıldığında, *kata* sözcüğü gerçek anlamda bir kilit sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle savunma sanatlarını ele aldığımızda, örneğin Japonca İngilizce Kendo Sözlüğü'nde *kata* sözcüğünün açıklaması olarak 'Çalışma süresince düşün, teknik ve vücuda açısından ideal olan duruşvurgulayan model şekil. Japon Kendo Kataları buna örnek oluşturur. Bu kataları tekrar tekrar yapmak kendodaki temel teknikleri öğrenmek için bir yoldur' denilmektedir. Yukarıdaki tanımdan da anlaşıldığı gibi *kata* temeli oluşturmada ve korumada büyük öneme sahiptir.

Dil

Kültür ve dil ilişkisi uzun yıllardan beri vurgulanan bir kavramdır. Bir toplum kültürel değerlerini, dünya görüşünü anlamak için o kültürün ait olduğu dilde var olan sözcük hazinesi yol gösterici görev üstlenir. Diğer bir açıdan bakıldığında ise, kültürün içerdiği, vurgulamak istenen öğelerin pekiştirilerek korunabilmesi ve aktarılabilmesi için sözcük ya da kalıplaşmış söyleyişler yani dil bir araçtır. Bu noktada, dil kültürün düşünsel yönünü vurgulama amacına yönelik bir araç görevi üstlenir diyebiliriz. Ancak unutulmamalıdır ki, *kata* ve

⁴ Japon kültüründe *kata*'nın önemi ile ayrıntılı olarak bkz. Boye Lafayette De Mente, (2003), *Kata: The Key to Understanding and Dealing with the Japanese*, 2003, Tuttle Pub.

dil kültür aktarımında bir bütün içinde yer alır. Aşağıda, Japon kültüründe kalıplaşmış sözcük ve öğelerden bir bölümüne örnek verilecektir.

İnsan Yetiştirme

Kendo ile ilgili olarak ‘*ningen keisei*’ yani ‘insan yetiştirme’ sözcüğü sıkça kullanılmaktadır. Bu sözcük 1972 yılında Japonya Kendo Federasyonu tarafından açıklanan Kendo Konseptinde yer almaktadır. Bu anlamda kendo sadece sayı almak ve sayı vermektir ibaret bir uğraş değildir. Sayı alınca sevinç gösterisinde bulunulmaz. Bu karşı taraftaki mağlup olan kişiye yönelik düşünceli bir davranış olarak algılanır.

Kendo’da alta giyilen *hakamanın* beş pilesi vardır. Bunlar karşı taraftaki insanı düşünmeyi, doğru davranışı, hoşgörüyü, doğru karar vermeyi, insanlara güvenmeyi ve güvenilmeyi temsil eder. ‘İnsan yetiştirme’ sözcüğü amaca işaret etmektedir. Kıyafetin beş pilesi insan yetiştirmedeki temel unsurların simgesidir.

Sadō (çay töreni) için ise kendodaki ‘insan yetiştirme’ konseptine paralel bir şekilde ‘*cha ga kokoro o sodateru*’ yani ‘çay insanın ruhunu eğitir’ sözü söylenmektedir. ‘dinginliği tatma’, ‘saygı, yani doğru davranışı edinmek’, ‘duygularını eğitmek’ çay töreninin amaçları arasındadır.

Senpai-Kōhai

‘*Senpai-kōhai*’ ya da ‘*deshi-shishō*’ ilişkisi ast üst ilişkisini yansıtan iki ayrı kavram olarak düşünülmektedir. Bu iki kavram Türkçedeki usta-çırak ilişkisine benzer. *Senpai* gidilen yola önce başlamış olan kişi, *kōhai* arkadan gelen aynı yolda ilerleyen kişidir. *Deshi* öğrenen, *shishō* yol gösterendir. Bu kavramlar emeğe saygıyı yanında getirir. Yeni başlayan da bir gün kendisinden sonra başlayan için sempaidir. Sempai olmak sorumluluk getirir. *Shishō* olmak ise çok daha fazlasıdır. *Sempai*, duruşuyla, davranışıyla örnek olması gereken kişidir. *Kōhai* ise bu duruşu öğrenmeye çalışan kişi. Bu kavramlar bir anlamda hiyerarşiyi vurgular gibi gözükse de temelde öğrenmek ve öğretmek biçimindeki iş bölümünü tanımlar. Bu iki kavram okul hayatı ya da iş hayatında da yoğun olarak kullanılan kavramlardır.

Birlikte Verilen Emek

Sottaku dōji, öğretene ve öğrenene arasındaki ilişkiyi en güzel anlatan söyleyiştir. Okamura (1999, 2006) eğitimin tek taraflı değil iki tarafın katılımıyla olduğunu vurgulayarak, usta ve çırağın eylemini yumurtanın iç ve dıştan aynı anda vurulması ile çatlatılması örneğini verir. ‘*Sempai-kōhai*’ ya da ‘*deshi – shishō*’ ilişkisi açısından bakıldığında *sempai* ya da *shishō* öğretirken, ‘*kōhai*’ ya da ‘*deshi*’ aynı çabayı göstererek öğrenmeye çalışmalıdır. Bu şekilde bakıldığında, günlük hayatın akışının sekteye uğramaması, düzenin korunması için gerekli olan temel davranış biçimlerinin de kültürel öğelerin aktarımında bireye aksettirildiği görülmektedir.

Selamlama

Rei de hajimari rei de owaru

Selamlama ile başlayıp, selamlama ile bitirmek.

Selamlama insan hayatında önemli bir yere sahiptir. İnsanların iletişim kanallarının açık olduğu mesajını karşı tarafa iletmesi, öncelikle selamlama yolu ile gerçekleşir. Selamlama bir insanın varlığının kabul edilmesi anlamına gelir. Türkçede ‘Bir selam bile vermedi’ şeklindeki söyleyişin olması da selamlamanın iletişimin başlangıcı olduğunu ve insanlar için evrensel olarak büyük önem taşıdığını göstermektedir. ‘Kendō selamlama ile başlar, selamlama ile biter’ söyleyişi, kendo yapmaya başlayan kişi tarafından hem sıkça duyulmakta, hem de sıkça söylenmektedir. Ancak, bu söyleyiş sadece kendoya özgü değildir. *Shogi* (Japon satrancı), *Go*, diğer savunma sporları, *sadō* gibi birçok karşılıklı yapılan kültürel etkinlikte ‘*yoroshiku onegaishimasu*’⁵ ile başlayan etkinlik, ‘*arigatō gozaimashita*’⁶ ile biter.

Bu dilsel etkinliğe selam verme şekli (*aisatsuno shi-kata*) eklenince insan ilişkilerinde önemli bir yere sahip olan selamlama hem vurgulanmış hem de kültürel değerler içinde yeri almış olur.

Dingin Ruh

Heijōshin

Dingin ruh anlamına gelen bu sözcük de savunma sanatları, çay töreni, çiçek tanzim sanatı gibi Japon kültürünü yansıtan etkinliklerde dile getirilen, uygulanmaya çalışılan ve dolayısıyla bu kültürü yaşayan, yaşatan Japon insanının günlük hayatında da önplana çıkan bir kavram.

Öfke, heyecan, telaş gibi duyguların kontrol altına alınması, yapılan işin yanlış ve eksikliklerden en aza indirgenmesi için önemli bir etmendir. Ancak, dingin ruha çalışmayla ulaşılabilir. Origami katlarken, savunma sporlarını yaparken, *ikebana* ya da *sadō* yaparken dingin ruhun sağlanmaya çalışılması aslında duyguların kontrol edilmesi için bir çalışmadır. Bu çalışmaların günlük hayata olumlu yansımından bahsetmek de mümkündür.

Japon kültürünü temsil eden ve sadece izlenmeye yönelik olmayan, dünyada büyük ilgi gören savunma sanatları, çiçek tanzimi, çay törenleri gibi bireylerin öğrenip uygulamasına yönelik olan eylemsel kültürlerde yukarıda belirtilenler

⁵ Ortak bir etkinliğe başlamadan önce ‘*yoroshiku onegai shimasu*’ denir. Karşı tarafa iyi niyet ifade eden bir selamlama biçimidir. İlk tanışmada, daha sonra da birlikte bir şey yapılacaksa bu selamlama kullanılır. İletişim içinde olmayı simgeler. Japonca konuşma ortamında önemli bir yere sahiptir.

⁶ ‘Teşekkür ederim’ anlamına gelir.

haricinde gayreti vurgulamak için *Shuushō ichijo*⁷, *Sei ippai* (tüm gücünle) söyleyişleri vardır. Bu sözler bir uygulama ile birlikte anlam kazanmaktadır. Kültürel olguyu edinen birey, ister çay töreni, ister, çiçek tanzimi ya da savunma sanatlarında olsun bir yandan amaçladığı işi yaparken, diğer yandan sözcüklerin yardımıyla düşünsel bir havayı solumaktadır.

Karşılıklı hamle yapılan savunma sporlarından kendoda bireyin mücadelesinin kendisi ile olduğu belirten *utte hansei*, *utarete kansha* söyleyişi vardır. Uzun bambu kılıçlarla yapılan kendo sporunda bedende belirli bölgelere doğrudan bambu kılıç ile hamle yapılmaktadır. Bu noktada, ‘Yaptığın her vuruşta kendini eleştir, sana yapılan her vuruşta şükret’ anlamına gelen *utte hansei*, *utarete kansha* söyleyişi büyük önem kazanmaktadır. Bu söz ‘gayret’ duygusunu pekiştirir bir özelliğe sahiptir. Yapılan her vuruşu tekrardan akılda canlandırmak kişinin öz eleştiri gücünü kuvvetlendirirken, her yapılan vuruşta şükretmek, birlikte karşılaşılan kişinin yaptığı hamlelerin aslında birer altın değerinde olup, kişinin eksikliğini göstermesinden kaynaklanır. Bu yolla, kişi bir yandan öz eleştiriye yönelirken, diğer yandan övreden gelen eleştirileri pozitif olarak algılayarak gelişimini sürdürmeyi öğrenir.

Zamanın değerini yansıtan *Ichi go ichi e* sözcüğü çay töreninde sıkça kullanılan ve günümüz Japoncasında da yer etmiş bir söyleyiştir. Bu söyleyiş, çay töreninde yaşanan o anı bir yaşam boyunca karşılaşılabilecek tek an olarak düşünmeyi, dolayısı ile konuk olan kişiyle paylaşılan o anın en iyi şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder. Paylaşılan o an içinde sabır, kendi davranışını, yaşam biçimini eleştirme ön plandadır.

Kültürün Geri Dönüşü

Japon kültürü ile ilgili yukarıda ele alınan söyleyişlerin herbiri daha iyiye yönelme alışkanlığı kazanma amacını vurgular niteliktedir.

Japon kültürü ile ilgili etkinliklere bakıldığında, kültürel öğelerin sunuluş biçiminde en basit bir davranışın bile tekrar ve alıştırma gerektirdiği görülür. Bu, zaman zaman tam tersi olarak, zor bir hareket yapılabilecek kadar yavaş yavaş kendini geliştirme biçiminde de karşımıza çıkabilir. Kendo ve sadō da bulunan birşey aynı zamanda kabukide, shogide de yani kültürel öğe olarak ele alınan bütün etkinliklerde karşımıza çıkar. Ancak en çarpıcı örnek belki kabukidir. Kağıttan yapılmış kimono içinde hareket ederken o kağıdı bir kumaş kadar yumuşak gösterme hem bir sanat, hem de bir gayret örneği olarak algılanabilir.

Dolayısıyla, Japon kültürü bir yandan içerik olarak ilgi çekici niteliğini korurken, diğer yandan gayret, sabır, iletişim gibi toplumların temelinde yer alan öğeleri de insanlara kazandırmaktadır.

⁷ Bu söz Dōgen’in temel düşüncesini yansıtan bir sözdür. Çalışmanın bir ödülü vardır. Ancak, bu ödül çalışmanın bitişini değil, bir sonraki çalışmanın başlangıcını temsil eder. Dolayısıyla her adımın bir sonraki adımı vardır.

Kültür en başta toplumsal iç yapıyı ayakta tuttuğu gibi bir toplumun dinamiğini ayakta tutması içinde yarar sağlayabilir.

Japon Kültür Bakanlığı

「文化力」で日本の社会を元気にしよう！

‘Kültürün gücü ile Japon Toplumuna Güç verelim’ kampanyası ile bunu yerine getirmek istemektedir.⁸

Yine popüler kültür mangaya bakıldığında, sadece çocukların hoş zaman geçirmesi için değil, aynı zamanda küçükten büyüğe insanların öğrenmek istedikleri konuya çabuk ve kalıcı bir biçimde ulaşabilmeleri için bir yöntemdir. Aynı zamanda insanları yönlendirebilecek güçlü bir araç. İlk uzun bir seri olarak çizilen ‘*Slam Dunk*’ çıktığında Japonyada basketbol gözdebir spor haline gelir. ‘*Dōbutsuno oishasan*’ Siberian Husky adlı köpeğe olan ilgiyi arttırmış, ‘*Hikaru no Go*’⁹ adlı manga ise Genç nesilin ilgisinin pek olmadığı go oyununa ilgi yaşını orta okula çekmiştir.

SONUÇ

Huizinga (1995), ‘**Homo Ludens (Oyuncu İnsan)**’ olarak adlandırdığı kitabında oyunun kültür ve toplum hayatındaki önemine işaret etmektedir. Japon kültür yapısına bakıldığında, oyun (eğlence) içerikli kültür öğelerinin hem Japonyanın dışarıda tanıtımı, hem toplumsal iç yapının korunması ve sağlamaştırılması, hem de ülkeler arasında iletişimde empati ilişkisi oluşturulmasında oynadığı rolün önemi büyüktür. Oyun (eylem) içerikli kültürel öğelere ilişkin verdiğimiz söyleyişlerden de anlaşıldığı gibi Japon Kültürü insan ilişkilerini, iletişimi, toplumun birbiri ile içiçe yaşaması için gereken minimumu oyun (eylem) ve dili kullanarak ve yapılan etkinliği minimumda *kata* (şekil) olarak koruyarak, geniş kitlelere yayarken, diğer yandan kültürel öğelerini hem kendi, hem dünya toplumuna tanıtmaktadır. Benzer şekilde diğer toplumdaki kültürel öğelerin yapılandırılması hem herbir kültürün özelliklerinin diğer toplumlara tanıtılması, hem de insan olarak bir arada barış içinde yaşamak için gerekli temel unsurların bireye aşılması açısından önem teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

Ergun, Doğan, (2004), **Türk Birey Kuramına Giriş**, İmge.

Gökalp, Ziya, (1976), **Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak**, Ankara: Kültür Bakanlığı Hilmi Ziya Ülken, (1948), **Millet ve Tarih Şuuru**, İstanbul: Pulhan.

⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.bunka.go.jp/bunkaryoku_project/index.html

⁹ Japon Kültür Müsteşarlığı Sanat Festivali Ödülü almıştır.

Huizinga, Johan, (1995) **Homo Ludens: Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme**, İstanbul: Ayrıntı.

Kroeber, A. & Kluckhohn, C. , (1952), **Culture**, New York: Meridian Books.

Nitobe, Inazo, (2001), **Bushido: The Soul of Japan**, Tokyo: Tuttle

Ookubo, Takaki, (2003), **Nihon Bunkaron no Keifu**, Tokyo: chuukou shinsho.

Okakura, Kakuzo (Tenshin), (1956), **The Book of Tea**, Tokyo: Tuttle.

Okamura Tadanori, (1999), **Ken no Michi Hito no Michi**, Tokyo: Nihon Budokan.

Okamura Tadanori, (2006), **Hyakusai made no Kendo**, Tokyo: Kendo Jidai.

Tanpınar, Ahmet Hamdi, (1972) ,**Beş Şehir**, İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları.

Yamada Shooji, Alexander Bennett (ed.), (2005), **Nihon no Kyouikuni 'budoo' wo – 21 Seikini Shingitai wo Kitaeru**, Tokyo: Meiji Tosho.

INTERNET KAYNAKLARI

Culture. (n. d.). *Dictionary. com Unabridged (v 1. 1)*. Retrieved August 19, 2007, from Dictionary. com website: <http://dictionary.reference.com/browse/culture>.

Culture. (n. d.). *Columbia Electronic Encyclopedia*. Retrieved August 20, 2007, from Reference. com website: <http://www.reference.com/browse/columbia/culture>.

http://www.bunka.go.jp/bunkaryoku_project/index.html